

Opetus- ja kulttuuri- ministeriö

Kirje

10.9.2020

VN/20149/2020

VN/20149/2020-OKM-1

Valtiosihteeri Tuomo Puumalainen

OKM; Työryhmän asettaminen kansallisten taidelaitosten rahoituksen ja oikeudellisen aseman kehittämisestä

Opetus- ja kulttuuriministeriö on tänään asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on valmistella ehdotus kansallisten taidelaitosten rahoituksen ja oikeudellisen aseman kehittämisestä

Työryhmän toimikausi on 15.9.2020– 31.5.2021

Tausta

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla on kolme kansalliseksi taidelaitokseksi luonnehdittavaa laitosta: Kansallisgalleria, Suomen kansallisooppera ja –baletti sekä Suomen Kansallisteatteri.

Kansallisia taidelaitoksia yhdistää niiden samanaikainen ja –kaltainen syntyhistoria kuin myös se, että ne ovat kokoluokaltaan huomattavan suuria toimijoita omilla sektoreillaan. Kansallisten taidelaitosten synty ajoittuu Suomessa kansallisuusaatteen heräämiseen. Jotta kansallinen kulttuuri saatiin näkyväksi, tarvittiin myös kansallisia taide- ja kulttuurilaitoksia, joiden avulla voitiin kehittää kansallista korkeakulttuuria. Tätä varten Suomen perustettiin 1800-luvun loppupuolella muun muassa Kansallismuseo, Suomen taideyhdistyksen kokoelmat (nyk. Kansallisgalleria) ja Suomalainen teatteri (nyk. Suomen kansallisteatteri) sekä 1900-luvun alussa Kotimainen ooppera (nyk. Suomen Kansallisooppera ja -baletti).

Näistä Kansallismuseo on aina toiminut valtion virastona. Myös Kansallisgalleria oli vuosina 1990-2013 valtion virasto. Muut yllä mainituista ovat sen sijaan olleet yksityisten yhteisöjen ylläpitämiä taidelaitoksia, joiden toimintaa valtio on osaltaan avustanut.

Kansallisgalleria on julkisoikeudellinen säätiö, josta säädetään Kansallisgalleriasta annetusta laissa (889/2013). Suomen kansallisoopperaa ja –balettia ylläpitää yksityisoikeudellinen säätiö. Suomen kansallisteatterin ylläpitäjänä on osakeyhtiö, jonka osake-enemmistön omistaa säätiö. Suomen kansallisoopperasta ja –baletista ja Suomen Kansallisteatterista ei ole erillislainsäädäntöä.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo@minedu.fi

Kansallisgallerian, Suomen Kansallisteatterin sekä Suomen kansallisoopperan ja –baletin toimintaa varten opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää vuosittain valtionavustusta, johon sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001). Avustukset rahoitetaan rahapelitoimintojen tuotoista. Kansallisgalleriasta annetun lain 29 §:ssä on säännös, jonka mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää laissa säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi Kansallisgallerian toimintaan rahoitusta valtion talousarvioon otettavan määrärahan rajoissa. Teatteri- ja orkesterilain 6 a §:ssä on maininta Suomen Kansallisteatterille myönnettävästä valtionavustuksesta. Muutoin kansallisten taidelaitosten rahoituksesta ei ole erityissääntelyä vaan niiden valtionavustuksen myöntämisessä noudatetaan valtionavustuslaissa säädettyjä perusteita ja menettelyitä. Kansallisten taidelaitoksen ohjauksessa on käytössä tavoiteohjausmenettely, jossa sovelletaan samankaltaisia menettelyitä kuin virastojen tulosohtauksessa. Vastaavaa menettelyä ei ole käytössä muiden valtionavusta saavien tahojen kohdalla.

Kansallisgallerian, Suomen Kansallisteatterin sekä Suomen kansallisoopperan ja –baletin kanssa käydyissä keskusteluissa on noussut esille, että nykymuotoiseen valtionavustusrahoitus ei parhaalla mahdollisella tavalla sovellu kansallisille taidelaitoksille.

Valtionavustusrahoituksessa avustuksen ennakoitavuuden puute aiheuttaa haasteita toiminnan suunnittelulle. Kansallisten kulttuurilaitosten avustusmäärärahat budjetoidaan ja myönnetään kalenterivuodeksi kerrallaan. Valtionavustuksen suuruus selviää lopullisesti vasta kalenterivuoden alussa, kun opetus- ja kulttuuriministeriö on tehnyt päätöksen valtionavustuksen myöntämisestä.

Opetus- ja kulttuuriministeriössä käytössä olevien valtionavustuspäätösten vakioehtojen tulkintoihin on liittynyt kansallisten taidelaitosten kannalta eräitä tulkintaongelmia. Valtionavustuspäätösten ehdot eivät myöskään kaikissa tilanteissa anna mahdollisuutta riittävästi varautua ylläpitäjän taloudellisen tuloksen vuosittaiseen vaihteluun.

Valtioneuvostossa on käynnissä valtiovarainministeriön asettama valtionavustustoiminnan kehittämis- ja digitalisointihanke, jonka tavoitteena on kehittää koko valtionhallinnon kattava digitalisoitu valtionavustusprosessi, joka sisältää asiakaslähtöisen yhtenäisen toimintamallin ja tietojärjestelmät. Hankkeen tehtävänä on muun muassa selkeyttää ja tarpeen mukaan yhdenmukaistaa valtionavustusprosessin menettelytapoja. Valmistelun tässä vaiheessa ei ole vielä mahdollista arvioida menettelytapojen kehittämisen ja yhdenmukaistamisen vaikutuksia kansallisten taidelaitosten valtionavustusrahoituksen kannalta.

Veikkaus Oy on arvioinut tuottojen voimakasta alenemista kehyskaudella. Veikkauksen tuoton alenemasta johtuu myös, että jakamattomien veikkausvoittovarojen rahasto ei enää kerry. Tuoton ja rahaston koko on pienentynyt voimallisesti viimeisten vuosien aikana, joten kansallisten taidelaitosten pysyvien vuosittaisten menojen kattaminen rahapelitoiminnan tuotoista tulee vaikeutumaan.

Tehtävä Työryhmän tehtävänä on laatia ehdotus kansallisten taidelaitosten rahoitusmallin ja oikeudellisen aseman kehittämisestä.

Työryhmän tulee selvittää vaihtoehtoisia malleja kansallisille taidelaitoksille osoitettavan valtion rahoituksen jakamiseksi sekä näihin malleihin liittyvistä yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteisiin liittyvistä ohjausmekanismeista. Työryhmän tulee selvittää kansallisten taidelaitosten asemaan liittyviä sääntelytarpeita sekä arvioida eri rahoitusmalleihin liittyvät sääntelytarpeet kansallisten taidelaitosten tehtävien, rahoituksen määräytymisen perusteiden sekä ohjauksen osalta.

Työryhmän tulee laatia mahdolliset lakiehdotukset hallituksen esityksen muotoon.

Työryhmän kokoonpano

Opetus- ja kulttuuriministeriö nimeää puheenjohtajaksi valtiosihteeri Tuomo Puumalan ja työryhmän jäseniksi seuraavat henkilöt:

pääjohtaja Gita Kadambi
 pääjohtaja Risto Ruuhonen
 pääjohtaja Mika Myllyaho
 talouspäällikkö Ulla Paavola
 hallintojohtaja Janne Puhakka
 tuotantojohtaja Päivi Isosaari
 ylijohdaja Riitta Kaivosoja
 hallitusneuvos Joni Hiitola
 kulttuuriasiainneuvos Tiina Eerikäinen
 kulttuuriasiainneuvos Katri Santtila

Työryhmän sihteerinä toimii neuvotteleva virkamies Tuija Päivärinta ja työryhmän teknisenä sihteerinä toimii johdon assistentti Minna Siltanen.

Asiantuntijat Työryhmä voi tarvittaessa kuulla ulkopuolisia asiantuntijoita.

Kustannukset ja rahoitus

Työryhmä työskentelee virkatyönä. Työryhmän menot maksetaan opetus- ja kulttuuriministeriön toimintamomentilta 4.19.29.01.01. va 600003111

Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko

Johtaja Minna Karvonen

Jakelu OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Tuomo Puumala

Tiedoksi Kansallisgalleria, Risto Ruuhonen
 Kansallisgalleria, Janne Puhakka
 Suomen kansallisooppera ja -baletti sr, Ulla Paavola
 Suomen kansallisooppera ja -baletti sr, Kadambi Gita
 OKM KUPO Riitta Kaivosoja
 OKM KUPO Taiteen ja kulttuuriperinnön vastuualue, Katri Santtila
 OKM KUPO Taiteen ja kulttuuriperinnön vastuualue, Tiina Eerikäinen
 OKM KUPO Strategisen ohjauksen vastuualue, Joni Hiitola
 Suomen Kansallisteatterin Oy, Mika Myllyaho